

This article deals with the analysis of gender stereotypes in the advertisement discourse realized on the basis of announcements under the heading "Personals" intended for teenagers.

Key words: gender, advertisement discourse, manipulating techniques, slangy lexicon.

Медвідь Н.С.

ЛІНГВОКУЛЬТУРНІ ВЕРБАЛІЗАЦІЇ КОНЦЕПТУ «ДОЛЯ» В УКРАЇНСЬКІЙ СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНІЙ ПРОЗІ І ПОЛОВИНИ ХХ СТОЛІТТЯ

У статті подано аналіз лінгвокультурних вербалізацій концепту «доля» в українській соціально-психологічній прозі І половини ХХ століття, виділено їх групи за виявом лінгвокультурної семантики.

Ключові слова: екзистенційно-аксіологічний концепт, лінгвокультурна семантика, лінгвокультурема.

Особливий інтерес у сучасному мовознавстві викликає вивчення екзистенційно-аксіологічних мовних одиниць, які відображають буттєві цінності людини. Здебільшого у науковій літературі (працях Н.Бородіної [1], І.Голубовської [2; 3], О.Каракуці [5], К.Китайгородської [6], Л.Кравець [8] та інших) розглядаються концепти «життя», «смерть», «час», «доля», «душа» у лінгвокогнітивному аспекті, що й зумовлює актуальність їх дослідження з погляду лінгвокультурного підходу, наприклад, лінгвокультурних вербалізацій концепту «доля».

Проектуючи художній простір української соціально-психологічної прози Івана Багряного, Галини Журби, Уласа Самчука на когнівістику, можна виділити у ньому концепт «доля», який є одним із найважливіших текстових та надтекстових концептів не лише у мовотворчості цих письменників, а й у національній концептосфері українського народу в цілому. У художньому мовленні концепт «доля» представлений лінгвокультурними репрезентаціями, які об'єктивують образи національно-культурної свідомості. Тому метою нашої розвідки є аналіз лінгвокультурних вербалізацій концепту «доля» в українській соціально-психологічній прозі І половини ХХ століття.

В українській мовній свідомості століттями викристалізувався багатовимірний власний лінгвокультурний зміст концепту «доля», відмінний від інших народів: «доля в уявленні нашого народу не дорівнювала ні невловим грецьким мойрам, ні страшному фатуму древніх римлян; вона сумна, заплакана, рідко – щаслива, але здебільшого не жорстка» [7, 14]. Відмінності

лінгвокультурної семантики концепту «доля» у різних культурах вже простежуються на рівні внутрішньої форми слова. Якщо у латинській мові лексема «доля» має значення «зв'язувати, сплітати, зчіпляти» і мотивується міфологічними уявленнями про мотузку, що прядеться долею; про пута, які накидаються богами на людей; то в українській мові «доля» походить від дієслова «ділити» та залежить від того як Бог розподілить багатство, життєві блага, щастя між людьми [4].

На різних етапах розвитку національної культури концепт «доля» характеризується різним баченням цієї субстанції представниками української народу, що висвітлено у низці праць українських науковців: О.Потебні «Про Долю та споріднених з нею істот», М.Васильєва «Антропоморфічні уявлення у віруваннях українського народу», М.Довнар-Запольського «Жіноча доля в піснях пінчуків», П.Іванова «Народні оповіді про Долю (Матеріали для характеристики світобачення селянського населення Круп'янського повіту)» [9]. У міфологічній свідомості українського народу доля інтерпретується як надприродна істота. Здебільшого вона осмислюється з позитивною оцінною характеристикою як добрий дух, який захищає людину, призначає їй щастя та багатство.

Згідно релігійних вірувань українців доля дається Богом, проте не заперечується й той факт, що батько й мати обдаровують своїх дітей долею. Поняття «долі» у релігійних системах розглядається як «божественне провидіння», яке покликано вести до порятунку.

Сучасне значення лексеми «доля», зафіксоване у тлумачному словнику як: «1. Збіг подій, обставин, напрям життєвого шляху, що ніби не залежить від бажання, волі людини; умови життя; життєвий шлях і те, що на ньому виникає; бажане, щасливе життя; 2. Стан, у якому перебуває або перебуватиме що-небудь; майбутнє чогось» [8, 203], не відображає всього обсягу культурного змісту концепту «доля», накопиченого людським досвідом. Його семантика зводиться до абстрактних сем, наприклад «життєвий шлях», «збіг подій, обставин» тощо, які потребують конкретизації через світоглядні домінанти українського народу.

Інтерпретація концепту «доля» в українській соціально-психологічній прозі I половини ХХ століття не завжди співпадає із традиційним національним осмисленням, хоча і продовжує його. Поодинокі на позначення долі як певної сили, дія якої має позитивні наслідки вживаються синонімічні лексеми «фортуна», «фарт»: «Ось побачиш, діло буде. **Це фарт**» (І.Багряний 3, 130), «**Фарт – це щастіння, сліпа фортуна**» (І.Багряний 3, 130). Парадигматику лінгвокультурної одиниці «доля» розширює номінація «фатум» з негативною конотацією: «Нагло, як це бува у нервових людей, вчув що **якийсь сліпий фатум** поставив його на одну стежку з цим чоловіком, що щось неминуче сплутало їх життя якимось невидимим вузлом» (Г.Журба 2, 76-77) та розмовна лексема «судьба»: «І звірята, і люди будуть жити під одним накриттям, бо **в них одна судьба**» (У.Самчук 1, 398). Проте ядро лінгвокультурного поля «доля» у творах письменників репрезентовано лексемою «доля», яка вживається митцями як у традиційних, так і в оказіональних значеннях.

У художньому мовленні Івана Багряного, Галини Журби, Уласа Самчука абстрактна сутність концепту «доля» набуває конкретного вияву у

лінгвокультуреми «доля» крізь призму синтагматичних зв'язків з іншими явищами, ототожнюючись чи протиставляючись їм. У контекстуальному оточенні реалізуються як загальнономовні традиційні значення лексеми, так й додаткові відтінки значень, що відображають індивідуально-авторські візії цієї субстанції.

В українській соціально-психологічній прозі I половини ХХ століття актуалізуються традиційні значення лексеми з домінування сем «неминучість»: «Видно, вже **доля така**, що людині тільки працювати треба, а ніколи не спожити своєї праці» (У.Самчук 1, 195), «життєвий шлях»: «І от ми з ним балансуємо над безоднею й будемо бігти впарі над нею – **шляхом, що його приділила доля**» (І.Багряний 1, 99), «І хтозна, як довго б він **міркував про свою долю**, коли б не почав рухатись Хведот, а після і з церкви повернулись, почали обідати та оповідати про всячину» (У.Самчук 1, 259), «збіг подій»: «Зрештою їх **спіткала однакова доля й однаково для всіх ця пригода скінчилася щасливо**: їх не поморили, тільки намочили» (І.Багряний 2, 323), «майбутнє»: «Матвієві й самому не зовсім так хотілося, як є, але що зробиш. Був один - пішов і не вернувся. Підріс цей і знову **невідомо, яка доля його чекає**» (У.Самчук 3, 146), «незалежна від воля людини»: «Неговіркий, але Боже... Не всі ж мають бути говіркими. Якось звикне, полюбитьсь, забудеться. **Що ж, коли доля така. Видно, проти долі не підеш...**» (У.Самчук 4, 39-40), «Володько з Йоном зісталися самі. Їм було хіба дивно отак несподівано знов опинитися у одній і тій самій халепі, віч-на-віч і пригадати либонь, як то ще так недавно їх ділили цілі безодні відмінних намірів, за які вони готові були йти ніж на ніж, байдуже на висліди. Але так воно є. **Такий присуд долі**. Тепер нікому з них не бажалося нагадувати того минулого...» (У.Самчук 3, 317), «щасливе життя»: «А разом – і випроводити товариша щасливого, – ану ж справді йому **усміхнеться доля!**» (І.Багряний 2, 512), «непередбачуваність подій»: «Почувши це, Бунчук танцював з радості – **доля виручила його!** Він з категорії ворога народу несподівано потрапив у категорію героя» (І.Багряний 2, 243), «І тож у цій загрузлій у землю споруді відбувся той суд і той засуд. **Іноколи це приходить, як сама доля**» (У.Самчук 3, 321-322).

У художньому мовленні лінгвокультурні репрезентації концепту «доля» набувають додаткових нашарувань значення. За виявом їх лінгвокультурної семантики в українській соціально-психологічній прозі Івана Багряного, Галини Журби, Уласа Самчука можна виділяти чотири групи лінгвокультуреми, що об'єктивують концепт «доля».

Лінгвокультуреми на позначення міфологічної істоти об'єктивують концепт «доля» із значенням «вища істота з необмеженою владою та силою, що керує життям людини, речі та не залежить від її волі»: «**Вітер віє з-над угорської долини. Ліс приспінено скидає свою оздобу. Жовті, ніби воскові, листочки відриваються від своїх галузок і летять бозна-куди. В поле, на долину... Летять, летять, тріпочуться в повітрі, опадають, то знову підносяться, ніби бавляться чи змагаються з своєю долею**» (У.Самчук 3, 50), «Він помітно, добровільно, добродійно здавав своє життя в ломбард і єдиною його чесною

було – не сперечатися з долею. Так, мабуть, хтось хоче і нема потреби робити якісь зусилля спротиву» (У.Самчук 2, 412).

Кожній людині від народження призначено долю, а тому в її житті все визначено наперед і нічого не може бути випадкового. Доля не відходить від людини до смерті, вона співіснує з людиною. Тому роль долі у житті людини традиційно перебільшували. Герої твору часто кидають виклик долі, грають з нею у піжмурки, не визнаючи її сили над собою. У такому ситуативному контексті лексема «доля» осмислюється із значенням «небезпечний гравець для людини»: *«Можливо, тому зрадив, коли Гриць почав збиратись до Хабаровська, – взяла охота зробити зухвалий рейд, – побавитись з долею в піжмурки. Знав, що небезпечно, але те його й вабило – пограти в піжмурки. Вабило кинути дерзкий виклик самій своїй долі, перевірить її»* (І.Багрянний 3, 169-170).

Лінгвокультуреми на позначення персоніфікованих істот у творах актуалізуються сполученням лексеми «доля» з присвійними прикметниками або займенниками: *«Знав Андрій, що кожному з них його – Андрієва – доля вписалася на шкурі»* (І.Багрянний 2, 110), *«Чорнявого парубка Ілька суджено за його власну долю і не тільки, як одиницю з ім'ям і прізвищем, а його далєбі викликано з віків, просторів і поколінь людських, як вказану пальцем призначення жертву на вівтар сил, що ними двигались дії і завдання у цьому відтинку нашої блакитної планети. Він був знаком сумління, що його іноді викидає вище призначення на забутий берег долі, як передвісника грядучих здвигів, що тут постануть з новими вівтарями жертв самопосягати й подвигу»* (У.Самчук 3, 322).

Персоніфікуючи долю як певну істоту, митці наділяють долею не тільки людей, а певні речі та інші істоти. Долю має лист (*«Таким чином доля листа була вирішена – лежати йому під прес-пап'є і в кращому випадку бути об'єктом глуму»* (І.Багрянний 2, 196), собака (*«Звичайна доля собаки, яку ласкава людина обдарить увагою та призначить собі за сторожа»* (Г.Журба 1, 22) тощо. У контексті створюється паралелізм між долею людини та долею блошиці (*«Блошицю ти можеш роздушити, але пам'ятай, що твоя доля в моїх руках і та твоя доля – то доля отієї самої блошиці»* (І.Багрянний 2, 298), долею Слобідської України та долею цілого народу: *«Отже – дія відбувається на Слобожанщині, цебто на тій частині нашої Батьківщини, що зветься Слобідською Україною та чия доля є чи не найяскравішим зарисом долі цілого народу, що заселяє трагічну землю, Україною іменовану. На тій Слобожанщині, що пройшла найтяжчий шлях, який тільки можна уявити»* (І.Багрянний 1, 100).

На визначальну роль долі у житті людини вказують метафори, у складі яких вживається лінгвокультурема «доля»: *«закинула доля»* (*«І залитий хвилею спогадів, під монотонний акомпанемент дощу, старий Сірко розповідав про дивну мандрівку навколо світу, та про життя на Україні колись, та про дику землю, де вони потім висіли, куди їх закинула доля»* (І.Багрянний 3, 141), *«доля хотіла звести»* (*«Розколовши», Криворучка нарешті вкинули до Холодногорської тюрми, де він випадково потрапив до камери ч. 12, ніби зумисне доля хотіла звести їх до купи – двох друзів дитинства»* (І.Багрянний 2, 449), *«доля чекає»* (*«Така-от доля чекає чекіста в тюрмі, така перспектива стоїть перед*

кожним» (І.Багряний 2, 460), «доля спіткає» «Залежно від того, яка **доля спіткає** «людішку» (І.Багряний 2, 509), «доля усміхнеться» («А разом – і випроводили товариша щасливого, – ану ж справді йому усміхнеться доля!» (І.Багряний 2, 512), «виклик долі» («Він **йде навмання, заплющивши очі, на щастя чи нещастя, на прю з умовами, на виклик долі**. Від цього залежатиме бути чи не бути – ціле його життя, яке ще цілковито у майбутньому. Треба йти, і нема відклику» (У.Самчук 3, 203), «межа долі» («Це була безсонна, напрочуд довга, хворобливомістична, повна дивовижних уявлень ніч, що в ній брала участь ціла Матвієва родина... Для Володька вона здавалася фатальновирішальною, це **своєрідна межа долі, яка визначить його буття назавжди** – в минулому, теперішньому і майбутньому» (У.Самчук 3, 203-204).

Переосмислюючи народні традиції, письменники розглядають долю як таку сутність, яка має обмежену владу над людиною, та стверджують можливість людини самій все вирішувати у житті, ототожнюють долю з людиною: «Перенісни діяльність із під столу на стіл, Вася миттю вправно розрізав увесь хліб на тридцять рівних пайок і роздав усім за принципом солдатського й арештантського «щастя»: **один одвернувся від столу й виконував роль сліпої долі; на запит Васі «кому?», тая «доля» тикала пальцем на того, кому вона прирікала невидиму пайку, – «цьому!», і так далі**» (І.Багряний 1, 162). Долю вирішують й інші люди у контексті словосполучень «доля оформляється» («Він сам не давав туди жодного папірця, а вона тим часом набрякає, **його доля десь оформляється окремо і невблаганно**, зосереджуючи он в тих зелених палітурках чорні хмари, з яких нагло може вдарити грім, та який грім» (І.Багряний 2, 258), «рішати долю»: («Перегризати один одному горло за кожну огризену кістку потрапить кожний півздохлий собака, але **щоб рішати долю людей, треба все-таки трохи глузду**. Коли б так всі ті генії людства могли і до цього додуматись – не було б хіда диктатури безглуздя...» (У.Самчук 3, 318), «мала вирішуватися їхня доля» («Ось у тім Грайвороні, в тім звучнім місті Грайвороні й **мала вирішуватися їхня доля**» (І.Багряний 1, 250), «важиться доля»: («І батюшка, і той другий у галіфе розглядають свідоцтво. Володько стоїть, мов на шпильках. Йому здається, **що саме тепер важиться його доля**» (У.Самчук 2, 425).

У стійких словосполучень через емоційно-конотативний аспект виявляються культурні особливості лінгвокультуреми «доля». В узагальненому значенні «неминучість» вживає Іван Багряний українські приказки з компонентом «доля»: «Лінія його руху вперед лежить не там, а ось тут, просто перед ним. **Це як тая доля, що її й конем не об'їдеш**» (І.Багряний 1, 359), «І ти скажи – мабуть, **така твоя доля**» (І.Багряний 3, 110).

Лінгвокультуреми на позначення аксіологічної категорії «щастя» актуалізують значення «щасливе життя» у тексті завдяки контактному чи дистактному вживанню лексеми «щастя» у вигляді прикладки: «Рідну землю покидали, уклін їй складали, береги сльозами поливали і довго-довго руками та шапками з моря Чорного махали, у краї чужі, далекі, за тридцять земель-морів, на край світу мандрували, **щастя-долі шукали**» (І.Багряний 3, 141), порівняльного звороту: «**В щастя вони вірять, як у долю, як у Бога, і ніщо тую**

віру не може похитнути» (І.Багрянний 3, 130), однорідних членів речення: «Ось він заповнив тут усю хату, аж через дві світлиці заставлену вздовж столами, і під гуркіт далеких вибухів, під завивання, тупіт і скрегіт смерти навколо справляв тут свій, либонь, останній спільний бенкет – підіймав чарки й келихи й виголошував незграбні, але гарячі, з самого серця, слова, ще й співав свою пісню, **п'ючи «за щастя, за долю» для новонародженої й за...**» (І.Багрянний 1, 63). Лексема «доля» асоціативними зв'язками у контексті пересікається з концептом «свобода»: «Велична земле моя, радість моя! Благословляю красу й ширінь твою і люд правдивий, щирий, простий. Може, земле моя кохана, і **над твоєю долею засяє ясна зоря свободи**. Ще крок, ще тільки один крок... І чудесна, споююча, свята свобода розгорне золоті свої крила над цими селами, садами, полями» (У.Самчук 2, 459).

Основою негативної оцінної семантики лексеми «доля» є народна образна мотивація долі як категорії культури. Українці уявляли долю зазвичай в образі дівчини, то доброї, то злої, тому в залежності від її вчинків доля одержувала позитивну або негативну оцінку у мові. Ідея дволикості долі вербалізується у народній приказці: «З щастя та горя скувалася доля», у традиційних лінгвокультуремах-опозиціях: добра/зла доля, щаслива/нещаслива доля: «*Про що говорити? Старе поволі забувається, а нового не варто порушувати. Тихо, і хай так буде. Доля спить, не цікавиться. Чи зла, чи добра – все одно. Не кричить, не будить її, ходить на пальцях...*» (У.Самчук 4, 107).

У художньому мовленні Галини Журби лінгвокультурема «доля» під впливом мовного оточення набуває значення «нещасливе життя», «несприятливі обставини», у яких вона пересікається з концептом «недоля»: «*Жбурляв тоді прокльони великим потугам: Землі і панам, своїй **простоволосій Долі**, і Богові під ноги, – верг важкі, мов каміння, прокльони*» (Г.Журба 1, 20-21).

У метафоричному контексті з дієсловом «цурається» доля як визначальний чинник людського існування позбавляє своєї прихильності людини і осмислюється із значенням «недоля»: «*Тим-то й доля його цурається*» (І.Багрянний 3, 50), «*Величні прозорі долоні на порізані чорні риллі, на сірі, розбиті дороги, де **волочиться мужицька доля...***» (Г.Журба 2, 56). В антонімічних відношеннях до лексеми «доля» із значенням «щастя, щаслива доля» перебувають епітетні словосполучення із прикметниками: «щербата», «печальна», «тяжка», «трагічна», «ганебна», які містять сему «нещаслива, безталанна доля, недоля»: «*- А в цій чарці доля наша **щербата**, Максиме!*» (І.Багрянний 1, 66), «*Значить, всю групу залізничників, т. зв. «групу Малія», **спіткала трагічна доля***» (І.Багрянний 2, 539), «*Гірше могло статися з речами, про які всі були певні, що їх **спіткає печальна доля**, а саме: все, що було ліпшого, щезне після зворушливої опіки цих «теплх ребя» (І.Багрянний 2, 321), «*Дещо **гірша доля спіткала** Стратона. Його зупинили надовше*» (У.Самчук 2, 296). Нещасливу долю називають «мачухою», яка є антиподом рідної матері, уособленням зла та підступності: «*Із тих, що, як і він, хлиснули з страшного келиха, якого піднесла **доля-мачуха***» (І.Багрянний 1, 108).*

Лінгвокультуреми з просторово-часовими та екзистенційними значеннями часто містять подвійну семантичну характеристику у контексті, яка

є взаємодоповнюючою. Із семою «життєвий шлях, події життя» осмислюється лінгвокультурема «доля» у наступних контекстах: *«Лиш час від часу зітхає тяжко – либонь життя тяжке, та й синову долю передумує, зустрічі жде»* (І.Багрянний 2, 6). Лексема «доля» у семантиці зближується із поняттям «життя» в цілому: *«Чув якусь силу, що кермує його долею, бо ж бачив: все, що він планував колись замолоду у своїй голові, не так завершилось, як думав»* (У.Самчук 3, 88), *«Матвій ішов у поле. Не раз ішов він по цій землі. Не раз болів він над її долею, але сьогодні, в цей страшний день, він виразно став лицем в лице з тою силою, що заступила йому його життєву дорогу»* (У.Самчук 2, 575), *«Ти, знаю, підеш до своїх діток, сядеш коло них і подивишся на кожне. Не дивися на них сумно. Може, доля вимагає від них веселого погляду, бо життя буде тяжке, дуже й дуже тяжке, Маріє...»* (У.Самчук 4, 99).

Семантичний зв'язок «долі» і «смерті» виявляється ще на індоєвропейському рівні, оскільки смерті осмислювалася як неминуча доля. Зі значенням «смерть, кінець життєвого шляху» лінгвокультурема «доля» вживається у контексті: *«Подумаю – скрізь люди мруть, скрізь на людей чигає лихо, і на печі від долі не втечеш»* (І.Багрянний 3, 72). Широко представлені символічні зв'язки долі з поняттями «дорога», «ріка», «друзі», «могила», які вказують на етапи життєвого шляху людини (*«Багато доріг пройшли вони, з багатьох рік пили вони, багато могил полишали вони, багато друзів розгубили вони в землі й по божевільнях, і багато ще їм іти, багато ще їм проб приготувала доля»* (І.Багрянний 2, 543).

Отже, лінгвокультурні вербалізації концепту «доля» широко представлені в українській соціально-психологічній прозі Івана Багряного, Галини Журби, Уласа Самчука. Вони відзначаються різноманіттям лінгвокультурної семантики, яка покладена в основу поділу лінгвокультурем на такі групи: лінгвокультуреми на позначення міфічної істоти («змагатися з долею»), лінгвокультуреми на позначення персоніфікованих істот («волочитися мужицька доля»), лінгвокультуреми на позначення аксіологічної категорії «щастя» («щастя-долі шукали»), лінгвокультуреми з просторово-часовим та екзистенційним значеннями («синову долю передумує», «від долі не втечеш»). У подальших наукових розвідках планується дослідження інших екзистенційно-аксіологічних лінгвокультурем на позначення буттєвих цінностей людини.

ДЖЕРЕЛА

- І.Багрянний 1. – Багрянний І. Людина біжить над прірвою // Вибрані твори / Упоряд., автор передм. та приміток М.Балаклицький. – К.: Смолоскип, 2006. – С. 59-391.
І.Багрянний 2. – Багрянний І. Сад Гетсиманський. – К.: Наук. думка, 2005. – 548 с.
І.Багрянний. 3. – Багрянний І. Тигролови. Роман. – Морітурі. Драматична повість. – К.: Наук. думка, 2005. – 368 с.
Г.Журба 1. – Журба Г. Зорі світ заповідають // Дзвін. - № 10 (600). – жовтень. – 1994. – С. 17-64.
Г.Журба 2. – Журба Г. Похід життя. – Київ: «Сяйво», 1919. – 150 с.
У.Самчук 1. – Самчук У. Марія. Куди тече та річка. – К.: Наукова думка, 2005. – 416 с.
У.Самчук 2. – Самчук У. Волинь: Роман: У 3 ч. – К: ВАТ «Видавництво» Київська правда», 2005. – 584 с.

У.Самчук 3. – Самчук У. Волинь: Роман у трьох частинах. Том другий // Післямова С.Пінчука. – К.: Дніпро, 1993. – 334 с.
У.Самчук 4. – Самчук У. Марія. Хроніка одного життя: Роман / Підг. тексту та післямова С.П.Пінчука. – К.: Український письменник, 2007. – 191 с.

ЛІТЕРАТУРА

1. Бородіна Н. Концепт «душа» як фрагмент мовної картини світу українського етносу // Наукові записки. – Випуск 75 (4). Серія: Філологічні науки (мовознавство): У 5 ч. – Кіровоград: РВВ КДПУ ім. В.Винниченка, 2008. – 364 с. – С. 36-39.
2. Голубовська І. О. Душа і серце в національно-мовних картинах світу (на матеріалі української, російської, англійської та китайської мов) // Мовознавство. – 2002. – № 4-5. – С. 40-47.
3. Голубовська І. О. Етнічні особливості мовних картин світу: Монографія, 2-е вид., випр. і доп. – К.: Логос, 2004. – 284 с.
4. Жайворонок В. Знаки української етнокультури: Словник-довідник. – К.: Довіра, 2006. – 703 с.
5. Карауця О. М. Фразеологізми української мови з компонентом «душа» (структурно-семантичний, ідеографічний, лінгвокультурний аспекти): Дис. канд. філол. наук. – Х., 2002. – 212 с.
6. Китайгородська К. Концепти «життя» і «смерть» у фразеологічних картинах світу англійської мови // Наукові записки. – Випуск 75 (4). Серія: Філологічні науки (мовознавство): У 5 ч. – Кіровоград: РВВ КДПУ ім. В.Винниченка, 2008. – 364 с. – С. 205-209.
7. Кононенко П. Рідне слово: Підручник для шкіл із поглибленим вивченням української мови, ліцеїв, гімназій, колегіумів. – К.: Богдана, 2001. – 303 с.
8. Кравець Л. Метафорична репрезентація концепту «час» в українській поезії ХХ століття // Лінгвостилістика: об'єкт – стиль, мета – оцінка: Збірник наукових праць, присвячений 70-річчю від дня народження проф. С.Я.Єрмоленко / Відп. ред. академік НАН України В.Г.Скляренко. – К., 2007. – С. 192-197.
9. Тлумачний словник сучасної української мови / Укладачі Л.П.Коврига, Т.В.Ковальова, В.Д.Пономаренко / За ред. доктора філологічних наук, проф. В.С.Калашника. – Х.: Белкар-книга, 2005. – 800с.
10. Українці: народні вірування, повір'я, демонологія / Упор., прим. та біогр. нариси А.П.Пономарьова, Т.В.Косміної, О.О.Боряк; Вст. ст. А.П.Пономарьова; Іл. В.І.Гордієнка. – 2-е вид. – К.: Либідь, 1991. – 640 с.

In the article the analysis of linguacultural verbalizatses contsept «fate» is given in Ukrainian social-psychological prose during the first halt of the XX th century, their groups are selected after the display of linguacultural semantics.

Key words: the eczistentsiyno-acsiologichniy contsept, linguacultural semantics, linguacultureme.